

Dosarul nr. 2ra-1764/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru, Judecător – A. Ciubotaru

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, Judecători – M. Anton, I. Secrieru, V. Cotorobai

D E C I Z I E

15 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, Judecătorul
Judecători

Svetlana Filincova
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari

examinând recursurile declarate de Gontar Victoriya prin intermediul avocatului Melinteanu Călin și de Ministerul Justiției al RM,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Gontar Victoriya către Ministerul Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM, cu privire la constatarea faptului atragerii ilegale la răspundere penală, repararea prejudiciului material și moral cauzat ca urmare a încălcărilor admise și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021, corectată prin încheierea din 23 septembrie 2021, prin care a fost casată hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 24 iulie 2020 și emisă o nouă hotărâre,

c o n s t a t ă:

La 20 februarie 2020, Gontar Victoriya a depus cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM cu privire la constatarea faptului atragerii ilegale la răspundere penală și încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM a prejudiciului moral în cuantum de 120000 lei și 24000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în prezentul litigiu și cauza penală.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 15 octombrie 2015, a fost pornită cauza penală nr. 2015022289 în baza art. 360 alin. (2) din Codul penal, în cadrul căreia, prin ordonanța procurorului Gurev Nicolae, a fost pusă sub învinuire.

Tot în aceeași zi, prin ordonanța de reținere emisă de procuror, a fost dispusă și reținerea acesteia.

Ulterior, la 30 iulie 2019, prin ordonanța procurorului Busuioc Nicolae a fost scoasă de sub urmărire penală.

Astfel, reclamanta consideră că prin prisma prevederilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, este îndreptățită de a solicita încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului

Justiției al RM a prejudiciului moral și a cheltuielilor de asistență juridică suportate în prezentul litigiu și în cadrul cauzei penale.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 24 iulie 2020, acțiunea a fost admisă parțial.

S-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Victoriyei Gontar suma de 15000 lei cu titlu de prejudiciu moral și 10000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

În rest, cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 27 iulie 2020, Ministerul Justiției al RM, prin intermediul reprezentantului Bejan Vadim, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 24 iulie 2020, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii Victoriyei Gontar.

La 24 august 2020, Gontar Victoriya, prin intermediul avocatului Melinteanu Călin, a contestat cu apel hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 24 iulie 2020.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2020, apelurile declarate de Gontar Victoriya și de Ministerul Justiției al RM, au fost restituite, din motivul neînlăturării, în termenul acordat de instanță, a neajunsurilor indicate în încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2020.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 14 aprilie 2021, a fost admis recursul declarat de Ministerul Justiției al RM și casată încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2020, în partea ce ține de restituirea apelului declarat de Ministerul Justiției al RM, cu remiterea pricinii în instanța de apel, pentru examinarea cererii de apel în fond.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021, corectată prin încheierea din 23 septembrie 2021, s-a admis apelul Ministerului Justiției al RM și s-a casat hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 24 iulie 2020, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care:

- S-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Gontar Victoriya către Ministerul Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM, cu privire la constatarea faptului atragerii ilegale la răspundere penală, repararea prejudiciului material și moral cauzat ca urmare a încălcărilor admise și compensarea cheltuielilor de judecată.

- S-au încasat din contul Bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul Victoriyei Gontar, 4000 lei cu titlu de cheltuielile de judecată suportate în cadrul procesului penal și 5000 lei cu titlu de prejudiciu moral, ca urmare a atragerii ilegale la răspundere penală în cadrul procesului penal.

- S-au încasat din contul Bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul Victoriyei Gontar cheltuielile de judecată suportate în actuala cauză civilă, în sumă de 2000 lei, formate din plata pentru serviciile avocatului.

În rest, pretențiile și cerințele din acțiunea Victoriyei Gontar au fost respinse ca nefondate.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a menționat că, potrivit circumstanțelor constatate, Gontar Viktoriya a fost suspusă procedurilor penale, în privința ei fiind aplicate măsuri procesuale ce atentează la libertățile fundamentale.

Astfel, în rezultatul punerii sub înavuire pentru comiterea infracțiunii și emiterii în privința ei a ordonanței de reținere în vederea înaintării înavuirii, cu ulterioara

scoatere se sub învinuire, instanța de apel a remarcat întrunirea condițiilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 și intervenirea răspunderii statului pentru faptele (acțiunile și inacțiunile) organului de urmărire penală comise în cadrul procesului penal, în care Gontar Viktoriya a avut calitate de învinuit, și totodată a considerat declarative argumentele Ministerului Justiției al RM cu privire la lipsa temeiurilor pentru repararea prejudiciului cauzat, în temeiul Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Totodată, instanța de apel a menționat că suma de 15000 lei, încasată cu titlu de prejudiciu moral, este una excesivă și nu corespunde situației și limitărilor aduse persoanei supuse procedurilor penale, iar suma de 10000 lei, încasată cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, este incertă.

Astfel, reieșind din complexitatea cauzei penale, volumul și caracterul serviciilor juridice acordate lui Gontar Viktoriya în cadrul urmăririi penale, limitările la care a fost supusă, Curtea de Apel Chișinău a considerat necesar de a stabili cuantumul prejudiciului material cauzat în cadrul procesului penal, ce constă în plata pentru serviciile avocatului, în limita sumei de 4000 lei, iar al prejudiciului moral, în limita sumei de 5000 lei.

Suplimentar, în vederea explicării concluziei sale, instanța de apel a menționat că din materialele dosarului, nu s-a putut constata dacă ordonanța de învinuire i-a fost adusă la cunoștință și dacă Gontar Viktoriya a fost reținută în baza ordonanței de reținere.

În altă ordine de idei, instanța de apel a considerat necesar a compensa parțial cheltuielile de judecată suportate de Gontar Viktoriya în actualul proces civil, formate din plata pentru serviciile avocatului, în sumă de 2000 lei, aceasta fiind o sumă reală, necesară și rezonabilă.

La 06 septembrie 2021, a fost înregistrat recursul Ministerului Justiției al RM prin care s-a solicitat casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 24 iulie 2020 și a deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021, cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii Viktoriyei Gontar.

În motivarea cererii de recurs, s-a invocat că instanțele de judecată au aplicat eronat normele din Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 ”privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești”, or, pentru a dispune încasarea prejudiciului cauzat, în temeiul legii citate, este necesară întrunirea cumulativă, atât a circumstanțelor prevăzute de art. 6, cât și a celor prevăzute de art.3, acestea fiind insolubile și neputând fi aplicate separat.

De asemenea, s-a menționat că nu orice acțiune a organelor de drept și instanțelor judecătorești, atrage după sine răspunderea statului.

Suplimentar, recurentul consideră că acțiunea reclamantei/intimatei este neîntemeiată, deoarece în speță nu au fost constatate temeiurile prevăzute la Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 ”privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești”. Mai mult ca atât, dreptul la despăgubire apare doar dacă se demonstrează, printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil, că acțiunile întreprinse de organul de urmărire penală sunt/au fost ilegale.

Reieșind din circumstanțele cauzei, prin prisma reglementărilor normelor menționate mai sus, recurentul remarcă faptul că la materialele cauzei nu există niciun act procedural definitiv și irevocabil al instanței de judecată sau al organului

ierarhic superior, prin care s-au stabilit ca fiind ilegale măsurile procedurale întreprinse de organul de urmărire penală.

Prin prisma normei art. 3 din Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 ”privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilegite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești”, se menționează că este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii legale la muncă neremunerată în folosul comunității; efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; supunerii ilegale la arest administrativ, reținerii administrative ilegale sau aplicării ilegale a amenzii administrative de către instanța de judecată; efectuării măsurilor operative de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.

În această ordine de idei, recurentul a menționat că intimata nu a fost atrasă ilegal la răspundere penală și nu i-a fost acordat statut de ”condamnat”, având doar calitatea de bănuită/învinuită de comiterea unei infracțiuni în baza probelor acumulate în cadrul urmăririi penale, după care a fost scoasă de sub urmărire penală.

A mai invocat că măsurile procesuale aplicate în privința intimatei sunt prevăzute de legislația procesual-penală și urmau a fi aplicate pentru cazul de infracțiune, săvârșirea căreia îi era imputată, toate acțiunile organului de urmărire penală au reieșit din complexitatea cauzei și gravitatea faptei, fiind îndreptate în vederea elucidării tuturor circumstanțelor, asupra vinovăției sau nevinovăției persoanei menționate prin actul de sesizare, privind existența bănuielii rezonabile de comiterea infracțiunii.

Astfel, instanțele inferioare neîntemeiat au admis pretențiile reclamantei/intimatei, în contextul în care, prin prisma prevederilor enunțate, rezultă că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală, sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența acțiunilor ilegite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În partea ce ține de încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul intimatei a prejudiciului moral, consideră că soluția instanțelor de judecată este neîntemeiată, or, prezenta acțiune nu întrunește toate condițiile de aplicabilitate a Legii nr.1545, prin urmare, nu există nici temei legal de a solicita încasarea acestui prejudiciu, în condițiile în care intimata nu a fost condamnată.

La 27 octombrie 2021, a fost înregistrată cererea de recurs depusă de Gontar Victoriya, prin intermediul avocatului Melinteanu Călin, prin care s-a solicitat casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021 și menținerea hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 24 iulie 2020.

În motivarea cererii de recurs a fost menționat faptul că instanța de apel fără temeiuri plauzibile a dispus diminuarea cuantumului prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată, dispuse spre încasare de către prima instanță.

În susținerea acestor argumente, reprezentantul recurentei a făcut referire la

practica judiciară pe un litigiu similar, în care instanțele de judecată naționale i-au acordat reclamantului suma de 30000 lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral și 9500 lei cu titlu de cheltuieli de judecată suportate în cadrul dosarului penal.

Respectiv, recurența consideră oportun ca și în prezenta cauză civilă, cuantumul prejudiciului moral să fie stabilit corespunzător.

Cu referire la prevederile art.434 alin.(1), (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit menționează că, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit materialelor cauzei, decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021 și încheierea de corectare din 23 septembrie 2021, au fost expediate participanților la proces la 12 octombrie 2021, prin intermediul poștei electronice. (f.d.135)

Astfel, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit consideră că recursul Ministerului Justiției al RM din 06 septembrie 2021 și recursul Victoriyei Gontar prin intermediul avocatului Melinteanu Călin, din 27 octombrie 2021, sunt în termen.

Prin încheierea Completului Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 08 decembrie 2021, recursurile declarate de Gontar Victoriya prin intermediul avocatului Melinteanu Călin și de Ministerul Justiției al RM, au fost considerate admisibile.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va respinge recursul declarat de Ministerul Justiției al RM și va admite recursul declarat de Gontar Victoriya prin intermediul avocatului Melinteanu Călin, cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

La caz, potrivit materialelor cauzei se reține că, la 15 octombrie 2015 a fost emisă ordonanța privind pornirea urmăririi penale nr. 2015022289, pe faptul sustragerii documentelor ce aparțin SRL ”Zitterra Jazz”, conform semnelor componente de infracțiune prevăzute de art. 360 alin. (2) din Codul penal.

La 30 martie 2016, prin ordonanța procurorului Gurev Nicolae, cet. Gontar Victoriya a fost pusă sub învinuire, incriminându-i-se infracțiunea prevăzută de art.360 alin.(1) din Codul penal, iar prin altă ordonanță emisă la aceeași dată, a fost dispusă reținerea Victoriyei Gontar și prezentarea în fața procurorului în vederea punerii sub învinuire, audiere și deciderea aplicării măsurii preventive.

Ulterior, prin ordonanța din 30 iulie 2019, Gontar Victoriya a fost scoasă de sub urmărire penală.

Astfel, invocând prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală,

ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, Gontar Victoriya a înaintat prezenta acțiune, solicitând încasarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de asistență juridică suportate în prezentul litigiu și în cadrul cauzei penale.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 24 iulie 2020, acțiunea Victoriyei Gontar a fost admisă parțial și s-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Victoriyei Gontar suma de 15000 lei cu titlu de prejudiciu moral și 10000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Ulterior, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021, corectată prin încheierea din 23 septembrie 2021, a fost admis apelul Ministerului Justiției al RM și casată hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 24 iulie 2020, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Gontar Victoriya și s-au încasat din contul Bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul Victoriyei Gontar, 5000 lei cu titlu de prejudiciu moral, ca urmare a atragerii ilegale la răspundere penală în cadrul procesului penal și 4000 lei cu titlu de cheltuielile de judecată suportate în cadrul procesului penal și, cheltuielile de judecată suportate în actuala cauză civilă, în sumă de 2000 lei, formate din plata pentru serviciile avocatului.

În rest, pretențiile din acțiunea Victoriyei Gontar au fost respinse ca nefondate.

Reieșind din conținutul cererilor de recurs, Gontar Victoriya consideră că cuantumul prejudiciului moral încasat de instanța de apel nu este echitabil în raport cu suferințele în urma acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală și că prima instanță a emis o hotărâre corectă în acest sens, iar Ministerul Justiției al RM consideră că instanța de apel fără temeii a menținut încasarea prejudiciului moral, chiar și într-un cuantum mai redus.

În materie de drept, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că, potrivit art.53 alin.(2) al Constituției Republicii Moldova, statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Conform prevederilor art.2007 din Codul civil (în vigoare de la 01 martie 2019), prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerată în folosul comunității se repară de către stat integral indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

De asemenea, potrivit art.1 al Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.

Potrivit dispozițiilor art.2 din Legea citată, prin acțiuni ilicite se subînțeleg acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la

contravențiile administrative, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau administrative (infracțiuni).

În temeiul art.6 lit. b) din Lege, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

Suplimentar, în conformitate cu prevederile art.23 alin.(3) din Codul de procedură penală, persoana achitată sau în privința căreia s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală ori încetarea urmăririi penale pe temei de reabilitare, are dreptul să fie repusă în drepturile personale pierdute, precum și să fie despăgubită pentru prejudiciul care i-a fost cauzat.

Potrivit art.284 alin.(1)-(3) din Codul de procedură penală, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare și finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

Astfel, Colegiul lărgit atestă că, prima instanță și instanța de apel corect au constatat că situația reclamantei Gontar Viktoriya întrunește condițiile Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, și impune intervenirea răspunderii statului pentru faptele (acțiunile și inacțiunile) organului de urmărire penală comise în cadrul procesului penal nr. 2015022289, în care ultima a avut calitate de învinuit.

În aceeași ordine de idei, Colegiul lărgit reține rezumatul instanțelor de judecată, în comun cu justificările Victoriyei Gontar referitor la acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și, respectiv, consideră neîntemeiate criticele Ministerului Justiției al RM, referitor la acționarea organului de urmărire penală conform atribuțiilor în cadrul unei proceduri penale, deoarece, circumstanțele reflectate în ordonanța din 30 iulie 2019, denotă contrariul.

În context, sunt considerate declarative argumentele recurentului Ministerul Justiției al RM referitor la faptul că acțiunea Victoriyei Gontar nu întrunește condițiile prevăzute de Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, deoarece, scoaterea de sub urmărire penală a Victoriyei Gontar, în opinia instanței, întrunește condițiile prevăzute la art. 3 al Legii citate și-i acordă dreptul la repararea prejudiciului moral.

Suplimentar, cu referire la argumentele Ministerului Justiției al RM, Colegiul lărgit reține că acesta face doar o descriere a circumstanțelor de fapt și normelor legale referitoare la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care de altfel au fost elucidate de instanțele inferioare și cărora le-a fost dată apreciere corectă, fără însă a elucida încălcarea esențială a unor prevederi legale în raport cu circumstanțele cauzei.

În altă ordine de idei, cu referire la cuantumul prejudiciului moral, cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor

judecătorești, Colegiul lărgit reiterează că acesta se stabilește în coroborare cu prevederile art.11 alin. (1) - (3) din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.

De asemenea, în corespundere cu art.2037 alin.(1)-(3) din Codul civil (în vigoare de la 01 martie 2019), mărimea despăgubirii pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire și se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Quantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor. Reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.

Totodată, la aprecierea prejudiciului moral, se ia obligatoriu în considerație principiul general al echității și că suma nu trebuie să fie vădit disproporționată cu sumele acordate de Curtea Europeană în spețele similare.

Astfel, Colegiul lărgit constată că, fiind investită cu examinarea prezentului litigiu, constatând încălcarea drepturilor Victoriyei Gontar prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, prima instanță întemeiat și conform legii a dispus încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM, a prejudiciului moral în quantum de 15000 lei.

În același sens, Colegiul lărgit consideră neîntemeiată dispoziția instanței de apel și argumentele Ministerului Justiției al RM asupra acestei laturi ai acțiunii Victoriyei Gontar, deoarece, reieșind din circumstanțele cauzei și în coroborare cu prevederile Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 și prevederile art. 2036 alin.(4) din Codul civil (în vigoare de la 01 martie 2019), suma de 15000 lei reprezintă o satisfacție echitabilă.

Din cele enunțate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, de a admite recursul declarat de Gontar Victoriya prin intermediul avocatului Melinteanu Călin și de a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021, corectată prin încheierea din 23 septembrie 2021, cu menținerea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 24 iulie 2020.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Ministerul Justiției al RM.

Se admite recursul declarat de Gontar Victoriya prin intermediul avocatului Melinteanu Călin.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021, corectată prin încheierea din 23 septembrie 2021 și se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 24 iulie 2020, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Gontar Victoriya către Ministerul Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM, cu privire la constatarea faptului atragerii ilegale la răspundere penală, repararea prejudiciului material și moral cauzat ca urmare a încălcărilor admise și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Svetlana Filincova

Judecători

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari